

Konwencja
Rady Europy
w sprawie
działań
**przeciwko
handlowi
ludźmi**

**Prawa
ofiar**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Handel ludźmi narusza prawa i oddziałuje na życia niezliczonej liczby ludzi w Europie i poza nią. Coraz więcej kobiet, mężczyzn i dzieci jest sprzedawanych jako towar zagranicę lub w ich własnych krajach oraz pada ofiarą wykorzystania i nadużycia.

■ Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi, która weszła w życie 1 lutego 2008 r. ma na celu:

- ▶ zapobieganie i zwalczanie handlu ludźmi,
- ▶ ochronę ofiar handlu ludźmi,
- ▶ ściganie osób dopuszczających się handlu ludźmi,
- ▶ promowanie koordynacji działań krajowych oraz współpracy międzynarodowej.

■ Konwencję stosuje się do:

- ▶ wszystkich form handlu ludźmi, zarówno krajowego, jak i międzynarodowego, związanego albo niezwiązanego z przestępczością zorganizowaną,
- ▶ wszystkich ofiar handlu ludźmi (kobiet, mężczyzn i dzieci),
- ▶ wszystkich form wykorzystania (seksualnego, przymusowej pracy lub służby, niewolnictwa, zniewolenia, usunięcia organów, itp.).

■ Największą wartością dodaną Konwencji jest jej skupienie się na prawach człowieka i ochronie ofiar. Konwencja definiuje handel ludźmi jako naruszenie praw człowieka oraz przestępstwo przeciwko godności i integralności istoty ludzkiej. Oznacza to, iż władze krajowe są odpowiedzialne za niepodejmowanie działań zapobiegających handlowi ludźmi, za ochronę ofiar oraz skuteczne ściganie przypadków handlu ludźmi.

■ Handel ludźmi jest światowym fenomenem, który nie zna granic, dlatego Konwencja dotyczy ma znaczenie dla krajów na całym świecie i jest otwarta dla nich wszystkich celem przystąpienia.

CZYM JEST HANDEL LUDŹMI?

— Konwencja definiuje handel ludźmi jako połączenie trzech elementów:

- ▶ **działań:** werbowania, transportu, przekazywania, przechowywania lub przyjmowania osób;
- ▶ z zastosowaniem pewnych **metod:** groźby lub użycia siły, bądź innych form przymusu, uprowadzenia, oszustwa, podstępny, nadużycia władzy lub wykorzystania słabości, wręczania lub przyjęcia płatności lub korzyści dla uzyskania zgody osoby sprawującej kontrolę nad inną osobą;
- ▶ **w celu wykorzystania:** obejmującego jako minimum, wykorzystywanie prostytutki innych osób, lub innych form wykorzystywania seksualnego, przymusowej pracy lub służby, niewolnictwa lub praktyk podobnych do niewolnictwa, zniewolenia albo usunięcia organów.

JAKA JEST RÓŻNICA POMIĘDZY HANDLEM LUDŹMI A PRZEMYTEM LUDZI?

— Celem przemytu ludzi jest nielegalne przekroczenie granicy w celu otrzymania bezpośrednio lub pośrednio korzyści finansowej lub materialnej, podczas gdy celem handlu ludźmi jest wykorzystanie. Ponadto handel ludźmi nie musi wiązać się z przekraczaniem granicy, może odbywać się w kraju.

KTO JEST OFIARĄ HANDLU LUDŹMI?

■ Każdy może stać się ofiarą handlu ludźmi – kobiety, mężczyźni i dzieci, ludzie w każdym wieku i o każdym statusie społecznym. Osoby, które padają ofiarą handlu ludźmi są na przykład zmuszane do świadczenia usług seksualnych, pracy za minimalną zapłatę lub bez niej, lub poddania się usunięciu organów. Wykorzystaniu często towarzyszy przemoc fizyczna i psychiczna oraz groźby pod adresem ofiar i ich rodzin.

■ Zgodnie z Konwencją ofiarą handlu ludźmi jest osoba, która była werbowana, transportowana, przekazywana, przechowywana lub przyjmowana w kraju lub pomiędzy granicami, z zastosowaniem groźby, siły, oszustwa, przymusu lub innych nielegalnych metod, w celu wykorzystania.

■ Dziecko uważane jest za ofiarę handlu ludźmi bez względu na to czy zastosowano jakąkolwiek metodę do jego werbowania, transportu, przekazywania, przechowywania lub przyjmowania w celu wykorzystania.

■ Zgoda osoby na wykorzystanie nie ma znaczenia, jeśli zastosowano jakąkolwiek z metod w postaci przymusu, oszustwa, nadużycia pozycji lub wykorzystania słabości, itp. Ponadto osoba będzie uważana za ofiarę, nawet jeśli nie doszło jeszcze do wykorzystania, gdy poddano ją jednemu z **działań** lub jednej z **metod**.

JAKIE PRAWA MAJĄ OFIARY HANDLU LUDŹMI ZGODNIE Z KONWENCJĄ?

Identyfikacja

Ofiary handlu ludźmi muszą zostać formalnie zidentyfikowane jako takie w celu zapobiegnięcia uznaniu ich za nieregularnych migrantów albo przestępców. Identyfikację prowadzą specjalnie wykwalifikowane osoby (funkcjonariusze policji, pracownicy socjalni, inspektorzy pracy, lekarze, osoby udzielające wsparcia, itp.), którzy przestrzegają ustalonych procedur i kryteriów identyfikacyjnych.

Okres dochodzenia do równowagi i namysłu

Jeszcze przed formalną identyfikacją ofiar jako takich są one uprawnione do co najmniej 30 dni na dojście do równowagi, uwolnienie się spod wpływu osób dopuszczających się handlu ludźmi i rozważenie współpracy z odpowiednimi organami w ściganiu przestępstwa handlu ludźmi. W tym okresie nie mogą one zostać wydalone z kraju i są uprawnione do pomocy, nawet jeśli przebywają na jego terytorium nielegalnie.

Pomoc

Bez względu na to czy ofiary są gotowe do współpracy w postępowaniu przygotowawczym lub występowania w charakterze świadkowa, są one uprawnione do:

- ▶ odpowiedniego i bezpiecznego zakwaterowania,
- ▶ pomocy psychologicznej,
- ▶ pomocy materialnej,
- ▶ dostępu do pomocy medycznej w nagłych wypadkach,
- ▶ pomocy tłumacza,
- ▶ poradnictwa i informacji,
- ▶ pomocy w trakcie postępowania karnego,
- ▶ dostępu do rynku pracy, szkolenia zawodowego i edukacji, jeśli legalnie przebywają na terytorium państwa.

Pomoc prawna

Ofiary handlu ludźmi są uprawnione do informacji na temat ich praw i odpowiednich procedur w języku dla nich zrozumiałym. Mają one także prawo do bezpłatnej pomocy prawnej pod pewnymi warunkami.

Zezwolenie na pobyt

Ofiarom może zostać wydane odnawialne zezwolenie na pobyt ze względu na ich sytuację osobistą lub jeśli potrzebują one pozostać w kraju w celu współpracy z właściwymi organami w ściganiu przestępstwa handlu ludźmi. Wydanie zezwolenia jest bez uszczerbku dla prawa ubiegania się o azyl.

Ochrona życia prywatnego i tożsamości

Dane osobowe ofiar nie mogą być upubliczniane. Mogą być przechowywane jedynie w konkretnych celach zgodnych z prawem. Nie mogą zostać wykorzystane w jakikolwiek sposób pozwalający na identyfikację ofiar.

Ochrona podczas postępowania przygotowawczego oraz sądowego

Ofiary i członkowie ich rodziny otrzymają, jeśli zajdzie taka potrzeba, ochronę przed potencjalnym odwetem lub zastraszaniem przez osoby dopuszczające się handlu ludźmi. Może to obejmować ochronę fizyczną, zmianę miejsca zamieszkania, zmianę tożsamości oraz pomoc w uzyskaniu pracy.

Odszkodowanie

Ofiary handlu ludźmi mają prawo do finansowego odszkodowania od sprawców za doznane szkody. Odszkodowanie to może być przyznane albo przez sąd po zajęciu majątku osoby dopuszczającej się handlu ludźmi lub zapewnione przez państwo, na którego terytorium doszło do wykorzystania.

Repatriacja i powrót

Powrót ofiar do ich krajów pochodzenia musi odbywać się z należyтым poszanowaniem ich praw, bezpieczeństwa i godności, oraz z uwzględnieniem stanu wszelkich związanych postępowań prawnych. W momencie powrotu ofiary muszą otrzymać pomoc reintegracyjną, taką jak dostęp do edukacji i pomoc w odnalezieniu pracy.

JAKIE SĄ SPECJALNE PRAWA DZIECI OFIAR HANDLU LUDŹMI?

— Oprócz wyżej wymienionych praw, które mają zastosowanie do wszystkich ofiar handlu ludźmi, dzieci korzystają z następujących praw specjalnych:

- ▶ pozostawionym bez opieki dzieciom zapewnia się reprezentację przez kuratora działającego w ich najlepszym interesie;
- ▶ podejmuje się niezbędne kroki w celu ustalenia tożsamości i obywatelstwa dzieci oraz, jeśli jest to w ich najlepszym interesie, w celu zlokalizowania rodziny dziecka;
- ▶ w sytuacji, gdy nie ma pewności co do wieku ofiary i istnieją powody, aby sądzić, że ofiara jest w wieku poniżej 18 lat, to należy domniemywać, że ofiara jest dzieckiem i zapewnić jej specjalne środki ochrony do czasu zakończenia sprawdzania jej wieku;
- ▶ dzieci mają prawo do edukacji i środków pomocowych uwzględniających ich potrzeby;
- ▶ ocena ryzyka i bezpieczeństwa związanego z powrotem, jest przeprowadzana przed repatriacją, która ma miejsce tylko wtedy, jeśli jest to w najlepszym interesie dziecka;
- ▶ dzieci korzystają ze specjalnych środków ochrony podczas postępowania przygotowawczego i sądowego.

MECHANIZM MONITORINGU IMPLEMENTACJI KONWENCJI

■ Wszystkie państwa, które przystąpiły do Konwencji Rady Europy podlegają regularnemu monitoringowi przez Grupę Ekspertów do spraw działań przeciwko handlowi ludźmi (GRETA). Zadaniem GRETA jest zapewnienie by postanowienia Konwencji były skutecznie wdrażane a prawa ofiar respektowane.

■ GRETA analizuje sytuację w poszczególnych państwach, sporządzając raporty, które wskazują dobre praktyki oraz niedociągnięcia oraz wystosowuje rekomendacje w celu poprawy implementacji Konwencji w każdym kraju. Raporty i rekomendacje są podawane do publicznej wiadomości i publikowane na stronie internetowej Rady Europy dotyczącej przeciwdziałaniu handlowi ludźmi.

Kontakt i dalsze informacje:

Sekretariat Konwencji Rady Europy w sprawie działań przeciwko
handlowi ludźmi (GRETA i Komitet Stron)

Rada Europy / Conseil de l'Europe

F-67075 Strasbourg Cedex

Francja / France

email: Trafficking@coe.int

www.coe.int/trafficking